

Народна банка Србије

ЦЕНТАР ЗА ПОСЕБНУ КОНТРОЛУ – AML

**АНАЛИЗА ОДГОВОРА НА ДОСТАВЉЕН УПИТНИК
О АКТИВНОСТИМА ДРУШТАВА ЗА УПРАВЉАЊЕ
ДОБРОВОЉНИМ ПЕНЗИЈСКИМ ФОНДОМ ИЗ
ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА РИЗИКОМ ОД ПРАЊА
НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА ЗА 2023.
ГОДИНУ**

Октобар 2024.

Садржај:

1. Уводне напомене.....	3
2. Општи подаци о друштвима за управљање добровољним пензијским фондом.....	4
3. Подаци о активностима друштва за управљање добровољним пензијским фондом на спречавању ПН/ФТ.....	4
а) Интерна организација.....	4
б) Управљање ризиком.....	5
в) Унутрашња контрола.....	5
4. Подаци о странкама друштава за управљање добровољним пензијским фондом.....	6
5. Подаци о трансакцијама добровољних пензијских фондова.....	7
6. Извештавање Управе за спречавање ПН/ФТ.....	8
7. Обука запослених у друштвима за управљање добровољним пензијским фондом.....	8
8. Спречавање тероризма и ширења оружја за масовно уништење.....	8
9. Закључне напомене.....	9

1. Уводне напомене

Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011) прописано је да Народна банка Србије врши надзор над обављањем делатности добровољних пензијских фондова, док је Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 113/2017, 91/2019, 153/2020 и 92/2023) прописано да су обвезници примене истог друштва за управљање добровољним пензијским фондом, а да се надзор над том применом врши сходно одредбама Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима.

Народна банка Србије је од 2017. године установила праксу посредног праћења активности друштава за управљање добровољним пензијским фондом у области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма (даље: ПН/ФТ), на основу података који се прикупљају путем Упитника о активностима друштава за управљање добровољним пензијским фондом у области спречавања ПН/ФТ, а у периоду 2018–2021. година вршене су и тематске непосредне контроле у овој области. Од 2023. године уводи се и пракса објављивања основних података на збирном нивоу проистеклих из анализе попуњених упитника.

Питања у Упитнику груписана су у осам целина:

Део I: Општи подаци о друштву за управљање

Део II: Подаци о активностима друштва за управљање на спречавању ПН/ФТ

Део III: Подаци о странкама

Део IV: Подаци о трансакцијама

Део V: Извештавање Управе за спречавање прања новца

Део VI: Обука запослених

Део VII: Спречавање тероризма и ширења оружја за масовно уништење

Основни циљеви анализе достављених одговора јесу следећи:

- сагледавање актуелног стадијума у процесу препознавања, мерења и управљања ризиком од ПН/ФТ у делатности добровољних пензијских фондова;
- посредно праћење развоја система управљања ризиком од ПН/ФТ код друштава за управљање добровољним пензијским фондом;
- уочавање евентуалних слабости и благовремено указивање на потенцијалну изложеност овом ризику и/или усмеравање контролних поступака.

За извештајни период 1. 1 – 31. 12. 2023. године сва друштва за управљање добровољним пензијским фондом која поседују дозволу за рад (укупно четири

друштва) одговорила су на достављене упитнике, те је анализа у наставку заснована на њиховим одговорима.

2. Општи подаци о друштвима за управљање добровољним пензијским фондом

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом која су обвезници примене Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма за 2023. годину:

- „Дунав” д. у. д. п. ф. Београд,
- „ДДОР Гарант” д. у. д. п. ф. Нови Сад,
- „Generali” д. у. д. п. ф. Београд и
- „Raiffeisen Future” д. у. д. п. ф. Београд.

Наведена друштва управљају са укупно седам добровољних пензијских фондова.

3. Подаци о активностима друштва за управљање добровољним пензијским фондом на спречавању ПН/ФТ

а) Интерна организација

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом одредила су по једно овлашћено лице, као и заменика тог овлашћеног лица, за извршавање обавеза из Закона о спречавању ПН/ФТ. Одређени су и представници највишег руководства (чланови извршних одбора) одговорни за примену Закона о спречавању ПН/ФТ, чији су подаци достављени и Управи за спречавање прања новца Министарства финансија Републике Србије.

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом усвојила су сетове интерне регулативе којима се спречавају све потенцијалне активности ПН/ФТ. Сва таква акта континуирано се преиспитују и, по потреби, ажурирају како би се адекватније одговорило изазовима спречавања ПН/ФТ.

Наведена интерна регулатива укључује и акта којима се уређује познавање сопствених клијената, као и листу показатеља за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње на ПН/ФТ.

Сва друштва за управљање добровољним пензијским фондом поверавала су вршење појединих радњи и мера познавања и праћења странке трећим лицима, у складу са законом, при чему је у четири случаја то поверено матичној компанији (трима друштвима за осигурање и једној банци), а у једном случају и ка лицу које није матична компанија (банка).

б. Управљање ризиком

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом израђују и континуирано ажурирају анализе и процене изложености ризику од ПН/ФТ. Један од основних резултата те анализе јесте класификација странака по степену ризичности (Графикон 1).

Свеукупна оцена изложености ризику од ПН/ФТ по структури странака јесте ниска.

Када запослени у друштву за управљање добровољним пензијским фондом који је у непосредном контакту са странком оцени да постоји ризик од ПН/ФТ, односно основана сумња у том смислу, сачињава писмени извештај и подноси га овлашћеном лицу за спречавање ПН/ФТ, који одлучује о даљим корацима. У 2023. години забележено је 11 таквих извештаја.

в. Унутрашња контрола

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом успоставила су системе интерних контрола чији је циљ управљање ризиком од ПН/ФТ. Такође, активности на пољу управљања ризиком од ПН/ФТ налазе се у плановима рада, тј. предметима бављења интерних ревизора код сва четири друштва за управљање добровољним пензијским фондом.

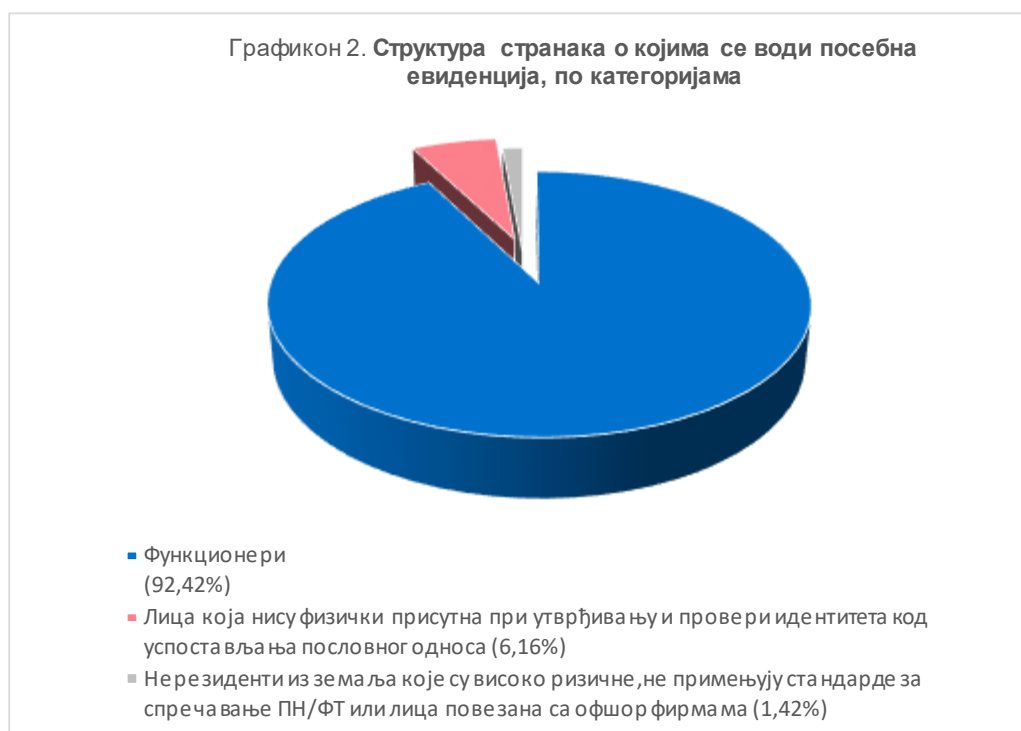
До сада уочаване неправилности успешно се отклањају интерним механизмима (ради се најчешће о непотпуној документацији приликом закључивања уговора о чланству, као и непотпуна или неадекватна примена појединих процедура).

4. Подаци о странкама друштава за управљање добровољним пензијским фондом

На дан 31. 12. 2023. био је склопљен укупно 304.821 уговор о чланству у добровољном пензијском фонду износи, док се фази акумулације средстава налази 220.714 чланова – странака.

Странке се разврставају у одређене категорије, које се посебно прате са становишта обавезе спречавања ПН/ФТ. Те категорије странака су: функционери; лица која нису физички присутна при утврђивању и провери идентитета код успостављања пословног односа; нерезиденти из земаља које су високоризичне, које не примењују стандарде за спречавање ПН/ФТ или су офшор дестинације.

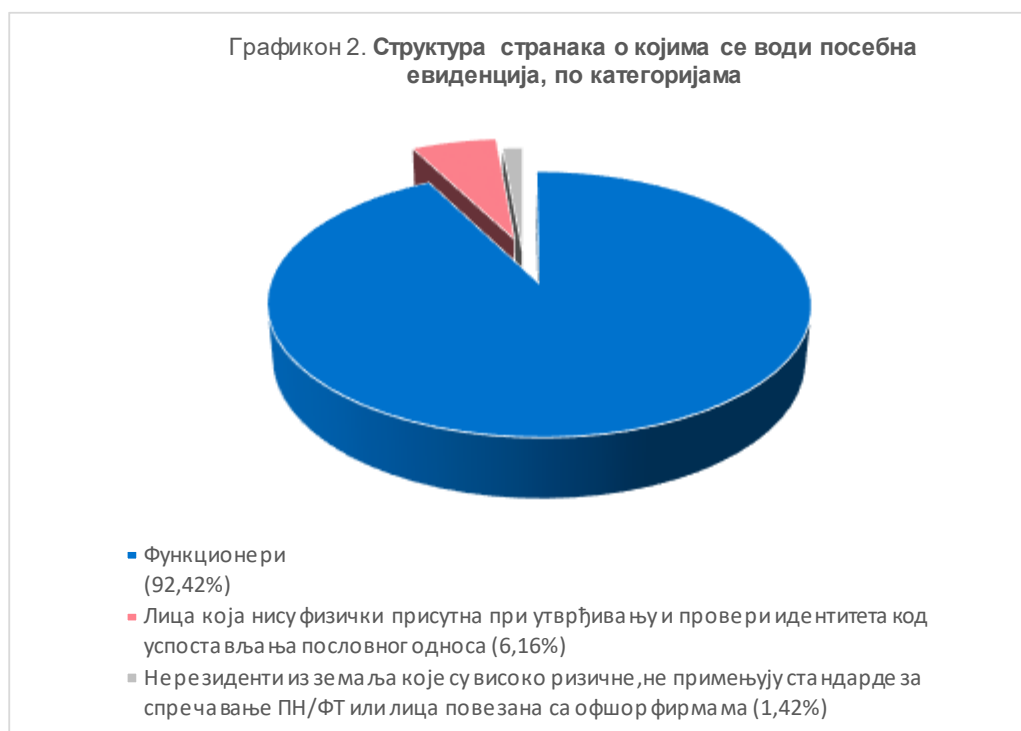
Категорије странака о којима се води посебна евиденција (без обзира на мали удео у укупном броју странака) приказане су у наставку према својој процентуалној заступљености (Графикон 2).

Странке које су правна лица (обвезници уплате) евидентирају се по правној форми, а странке нерезиденти по појединачним земљама из којих долазе. Није забележено знатно учешће земаља које се сматрају посебно ризичним због непримењивања стандарда за спречавање ПН/ФТ. Такође, посебно се бележе и трастови у оснивачкој структури странака, а у 2023. години регистрована су четири таква случаја.

5. Подаци о трансакцијама добровољних пензијских фондова

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом су по основу уговора о чланству током 2023. године имала следећи однос улазних и излазних трансакција (Графикон 3).

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом немају готовинске трансакције када су у питању уплате у фонд или исплате из њега, што могућност прања новца преко ове делатности своди на апсолутни минимум. Није било ни трансакција у којима уплату доприноса врши треће лице које није члан фонда, нити обвезник уплате.

Забележено је 17 уговора о чланству у добровољном пензијском фонду код којих је уплата прелазила границу од 15.000 евра у динарској противвредности, какву је дефинисао Закон о спречавању ПН/ФТ и која подразумева обавезу спровођења радњи и мера познавања и праћења странке. Само једно друштво за

управљање добровољним пензијским фондом имало је трансакције из високоризичних и офшор географских подручја, али у занемарљивом износу – 356 евра у динарској противвредности.

6. Извештавање Управе за спречавање прања новца

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом имају регулисане поступке за пријављивање потенцијалних сумњи на ПН/ФТ. Све готовинске трансакције у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности на годишњем нивоу пријављују се Управи за спречавање ПН/ФТ, као и све сумњиве трансакције или лица, док се остале потенцијално сумњиве трансакције интерно пријављују овлашћеном лицу за спречавање ПН/ФТ, које о њима води евиденцију и одлучује о даљем поступању.

На основу података прикупљених упитником, делатност добровољних пензијских фондова није имала случајеве пријава Управи за спречавање ПН/ФТ у 2023. години. Као што је напоменуто, ова делатност уопште нема готовинских трансакција, а такође је и нискоризична, гледано по могућности да буде искоришћена за ПН/ФТ (с обзиром на начин на који је концептирана, пре свега у погледу начина уплате средстава у фонд, као и услова за њихово повлачење, а који су врло строго регулисани позитивним прописима).

7. Обука запослених у друштвима за управљање добровољним пензијским фондом

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом израђују годишње програме стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених који обављају послове спречавања ПН/ФТ и те програме спроводе комбинујући теме и начине обука.

Обуке се спроводе најмање једном у току године, у виду радионица и презентација с провером усвојених знања, као и путем електронских платформи, а предводила су их овлашћена лица за послове спречавања ПН/ФТ, док су поједина друштва за управљање добровољним пензијским фондом организовала и спољне консултанте. Једно друштво, на пример, добило је од матичне компаније смернице за спречавање ПН/ФТ и лакше препознавање ризичних понашања.

8. Спречавање тероризма и ширења оружја за масовно уништење

Друштва за управљање добровољним пензијским фондом упозната су са одредбама Закона о ограничавању располагања имовином ради спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење („Службени гласник РС”, бр.

29/2015, 113/2017 и 41/2018), а који се сегмент њиховог пословања посебно прати од 2020. године. Интерно су регулисане радње и мере, а поједина друштва набавила су и посебне софтвере за благовремене идентификације лица која су означили Савет безбедности Уједињених нација и друге међународне организације у којима је Република Србија члан. Утврђене су и процедуре по којима би се поступало у случају потребе да се неком од таквих лица ограничи располагање имовином. У пракси је за читав посматрани период само једно друштво имало случај ограничавања располагања имовином која се код њега налази, али на основу решења министра надлежног за послове финансија. У 2023. години није било таквих случајева.

9. Закључне напомене

Делатност добровољних пензијских фондова генерално задовољавајуће управља ризиком од ПН/ФТ и у потпуности је примењена нова регулатива у тој области донесена у периоду 2017–2019. године (са свим изменама – ажурирањима која су у наредним годинама уследила).

Народна банка Србије наставља супервизијске активности како би обезбедила континуирану усклађеност пословања друштава за управљање добровољним пензијским фондом са Законом о спречавању ПН/ФТ, односно повезаном подзаконском регулативом.